

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Bral jsem drogy delší dobu, pak jsem měl trestní činnost, dostal jsem ochrannou léčbu, která mě nedobrovolně, ale paradoxně zachránila život. Taky do toho zasáhla podmínka, a tak se mi zúžil výběr možností zapojit se do pracovního procesu. Podmínka je problém, zaměstnání není možné. Utápěl jsem se a léčba by přišla vniveč, kdybych nenašel zaměstnání.

Pomohl mi Marcel z Pracovní agentury, začal jsem pracovat jako zahradník. Péče o kytky mě baví.

Tím, že jsem začal pracovat, tak jsem se naučil zvyky, které jsou potřeba ve společnosti. Domu chodím s pocitem, že jsem něco udělal pro lidi, pro sebe i pro kytky. Toto zaměstnání mi moc pomohlo, poprvé jsem nahlédl do dospělého života. Práce mě vyloženě baví, po rodině v ní vidím druhý smysl života. Tímto chci poděkovat SANANIMu za šok najednou dospělej ... rekvalifikaci na dospělého. Díky mojí práci mi začalo ubývat jak morálních, tak praktických dluhů vůči rodině a zdravotní pojišťovně. Naplňuje mě to tak, že po droze nechci šáhnout už nikdy.

Radek

Předkládaný dokument „**Pravidla dobré praxe pro systém péče s cílovou skupinou ohrožených drogovou závislostí v konfliktu se zákonem včetně určení genderových specifíků**“ popisuje zkušenosti Centra pro osoby v konfliktu se zákonem (COKUZ) a Pracovní a sociální agentury (PSA) SANANIM s cílovou skupinou (CS) ve výkonu trestu odnětí svobody (VTOS), po ukončení trestu a následné integraci do života bez drog.

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND
PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Dokument je rozdělen na 2 části, kdy první je zaměřena na ověřené služby/metody pro CS v prostředí věznic a druhá část popisuje osvědčené postupy práce s klienty na svobodě (ať již po VTOS, nebo s klienty odsouzené k VTOS s podmíněným odkladem).

Součástí Dobré praxe je i popis jiných přístupů, řešení některých témat z pohledu genderu a kazuistika.

Rozdíly z pohledu genderu

Bývalí uživatelé drog – muži i ženy – řeší řadu shodných témat ve vztahu k fungování ve společnosti po léčbě či výkonu trestu odnětí svobody. Otázky např. prevence relapsu, pracovního uplatnění či zlepšení sociální situace lze bezpečně probírat jak ve skupinách ve vězení, ve smíšených skupinách/Job klubech po ukončení trestu/na svobodě. Existuje však řada témat, především těch intimnějších či s traumatickým potenciálem, se kterými je vhodnější pracovat v oddělených skupinách.

U žen / uživatelék drog hovoříme o principu tzv. dvojí deviace, kdy žena neselhává ve společnosti jen z důvodu samotného zneužívání návykových látek, ale zároveň i ve své ženské roli – především jako matka či manželka a partnerka. Praxe ukazuje nutnost terapeutky ženy, která pracuje na těchto tématech s ženami v rámci individuálního poradenství jak ve vězení, tak na svobodě.

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

EVROPSKÁ UNIE

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Ačkoliv by se mohlo zdát, že situace mužů je z tohoto pohledu jednodušší, objevuje se zde množství jiných témat, která jsou pro ně typická a dají se lépe zpracovat v čistě mužské skupině. Je vhodné, aby takovou skupinu vedl muž či dvojice mužů.

Naše kultura pohlíží na muže jako na živitele, který je schopen zabezpečit rodinu především finančně. Drtivá většina klientů drogových služeb nemá děti ve vlastní péči, ale leží na nich povinnost platit výživné. Vzhledem k různě dlouhým obdobím bez stálých příjmů tuto povinnost často neplní, což s sebou nese jak potíže ve vztahu s ex-partnerkami, tak potenciální konflikt se zákonem. Dluhy na alimentech a vztahy s matkami jejich dětí tak patří k velmi frekventovaným tématům mužských skupin. Mužské skupiny se dále věnují i otázkám otcovské role a výchovy dětí, potížím v partnerském životě, případně obavám s navazováním nových vztahů bez drog. Vzhledem k zaměření projektu na osoby v konfliktu se zákonem patří mezi stěžejní témata kriminální minulost a pobyt ve VV / VTOS.

Služby pro klienty ve VTOS

V rámci projektu jsme kontinuálně spolupracovali se dvěma partnery/věznicemi – Vazební věznicí Praha – Ruzyně (VVR) a Věznicí Světlá nad Sázavou (SNS).

Ve VVR jsme realizovali skupinový program (dvě skupiny, střídání ob týden), v SNS dvě paralelní skupiny 1 x za 14 dní. Součástí programu byly individuální konzultace, které jsme poskytovali i osobám z CS mimo skupinový program.

Cílem kontaktu s klientem ve VTOS/VV je zejména navázání důvěry mezi klientem a pracovníkem, předání informací o programu COKUZ a dalších službách, které může klient

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND
PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

po výstupu z VTOS/VV využít, ale také poskytování podpory a práce s motivací. Důležitou součástí kontaktu je zrealňování klientových představ o tom, co ho čeká po výstupu, zejména pokud je v této situaci poprvé.

*Smyslem ambulantní služby COKUZ SANANIM z.ú. je vytvářet „most“ pro **(re)integraci vězněných uživatelů drog zpět do většinové společnosti**. Z praxe víme, že uvěznění umožňuje u některých klientů vystoupit z „drogového kolotoče“. Ve výkonu trestu mají možnost se zastavit a získat čas důležitý pro rozhodnutí ke změně životního stylu. S tématem změny pracují zaměstnanci COKUZu formou individuální případové práce několik let. Ve skupině pracujeme s předem indikovanými klienty z oddělení výkonu trestu odnětí svobody (ideálně šest měsíců před výstupem a s plánovaným návratem do Prahy). Z dosavadních zkušeností vyplývá, že právě skupinový prostor je klienty vnímán jako místo zastavení se, zhodnocení aktuální situace, plánování a práci na osobních tématech.*

Metody práce

Skupinové poradenství

Individuální poradenství

Motivační rozhovory

Adiktologické poradenství a intervence

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Náplní programu ve VTOS je:

- Pomoc při výběru vhodného návazného programu v souladu s klientovými zájmy – odebrání anamnestických dat, diagnostický filtr a následné párování potřeb. V případě indikace je nabídnuta účast na skupinovém programu (možnými kontraindikacemi mohou být nevhodnost pro skupinovou práci a pozdější datum výstupu).
- Zprostředkování rezidenční a ambulantní léčby – v případě, že klient dále zvažuje léčbu po výstupu z VTOS, poskytujeme mu předléčebné poradenství. S klientem pracujeme na výběru vhodného typu léčby a provázíme ho přijímacím procesem do rezidenční léčby (psychiatrických léčeben, terapeutických komunit a doléčovacích center). Dále klienta celým tímto procesem provázíme.
- Základní kroky po propuštění – příprava osob z CS na orientaci v důležitých sociálních otázkách, které jsou aktuální ihned po propuštění – registrace na Úřadu práce, zajištění kontaktu se sociálním kurátorem pro dospělé a pracovníkem PMS, řešení otázky ubytování (v případě, že se klient nemá kam vracet, pomáháme s vyřízením azylového bydlení), kontaktování zdravotní pojišťovny (registrace, popřípadě nahlášení změn).
- Příprava na vstup na trh práce – pomoc při výběru vhodného zaměstnání (práce s tématem „zaměstnání snů“, konfrontace s reálnými možnostmi), doporučení týkající se přípravy na pracovní proces (reálná očekávání), nácvik potřebných dovedností v rámci modelových situací (telefonický rozhovor s potencionálním zaměstnavatelem, sestavení profesního CV).
- Práce na individuálních tématech, které ovlivňují klienta před výstupem z VTOS – sdílení pocitů z nadcházejících změn, otázka návratu k rodině, vztahy s dětmi, drogoví vs. nedrogoví přátelé a partneři.

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Příklad témat z pohledu genderu

Skupinovým i individuálním konzultacím s klienty – muži – dominují témata z okruhu právní problematiky. Nejčastěji klienti chtějí hovořit o možnosti podmíněčného propuštění, o potenciálních hrozbách dalšího odsouzení (o hrozících či probíhajících trestních řízeních) další konflikt se zákonem. Dalším tématem je sociální problematika, zde muži nejčastěji řeší dluhy, exekuce a jejich dopad na život po VT, zde se setkáváme s řadou myšlenkových konstrukcí (legálních/zákonných vs. např. práce na černo). Dále se klienti často zabývají tématem děti/výživné, zaměstnáním po VTOS (od úzkostí z nenalezení po nereálná očekávání), bydlením, primární rodinou.

Samostatnou kapitolou je život ve vězení se všemi souvislostmi (agrese, šikana, zneužívání, ne/bezpečné prostředí od drog, nutnost přetvářky – „poker face“, aby muž obstál/dostál roli muže, opakované výkony trestu).

V kontextu adiktologických témat se věnujeme nejčastěji možnostem léčby, motivujeme nestabilizované klienty k nástupu do léčebny, terapeutické komunity, věnujeme se prevenci relapsu.

Při práci s muži z CS ve VTOS dominuje výrazná racionalizace problémů, určitá neochota přijmout náhled na své užívání návykových látek případnou závislost. Na skupinách nejdou klienti vesměs „do hloubky“, nechtějí/bojí se „otevřít“, oslabovat tímto svoji pozici v komunitě ostatních odsouzených.

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

EVROPSKÁ UNIE

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Výše uvedenou problematiku akcentujeme v individuálním kontaktu, kde po delší době spolupráce dochází k uvolňování hranic a otevírání se.

Skupinový program pro ženy ve VTOS zčásti kopíruje témata pro muže, nicméně z naší praxe vyplývá značný rozdíl v pojetí/otevřenosti témat ve skupině. Řada klientek jsou matky, řeší vztahy s primární rodinou, případně s partnerem. Jsou přístupnější ke změnám, náhledu na své rizikové chování, braní drog. Oproti mužům jsou ve skupinovém programu otevřenější, vztahují se. Méně často řeší život ve vězení (konflikty spíše na verbální úrovni, případně řeší „kdo s kým / která s kterou“). Častými tématy v individuálním kontaktu jsou děti, jak s nimi opětovně navázat vztah a traumata z minulosti způsobená prostitucí, zkušeností se zneužitím, domácím násilím, odebráním dětí a s partnerem – uživatelem drog.

SANANIM a VĚZNICE – vzájemná spolupráce

Vzájemná spolupráce mezi organizací SANANIM a výše zmíněnými věznicemi je klíčová. Obě věznice již řadu let vytváří podmínky pro poradenskou práci COKUZu SANANIM. Díky pochopení a vstřícnosti vedení věznic a díky velkému pracovnímu elánu a spolupráci klíčových pracovníků věznic, kteří přichází do kontaktu s odsouzenými klienty z CS (psycholožek, sociálních pracovníků, speciálních pedagogů a dalších), se daří s klienty v rámci možností pracovat komplexně.

Dobrým příkladem jsou společná setkání/porady se zástupci věznic a to několikrát do roka a účast odborného personálu partnerských věznic na konferencích SANANIMu zaměřených na nejen adiktologickou práci s CS.

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Dalším příkladem jsou exkurze (cca třikrát v roce) klientů z VTOS Ruzyně v pražských zařízeních SANANIMu. Klienti takto navštívili prostory COKUZu a PSA, Doléčovací centrum a sociální firmu Café Therapy, která zaměstnává právě klienty po léčbě nebo VTOS.

Z VTOS na svobodu

Osoby opouštějící VTOS/VV patří jednoznačně mezi skupinu ohroženou sociální exkluzí. K začátku sociálního propadu dochází ještě před nástupem do VTOS/VV. Vlivem užívání návykových látek dochází ke ztrátě zaměstnání, nárůstu dluhů, ke kriminální činnosti a dalším sociálně patologickým jevům. Pokud tato situace trvá dlouho, klient postupně ztrácí sociální návyky. Často bývá již v této fázi vyčleněn ze společnosti i z blízkého sociálního okolí (přátelé, rodina). Důležitým faktorem pro budoucí sociální integraci je délka užívání NL a délka (počet) VTOS. Klient se po výstupu z VV/VTOS může dostat do začarovaného kruhu i přes počáteční motivaci ke změně. Nemá se kam vrátit, nemá sociální zázemí, se záznamem v RT a bez stálého bydlení se mu hůře hledá zaměstnání, bez kterého nedosáhne na ubytování. Je nezbytné s touto skupinou pracovat již ve VTOS a pomoci jim zorientovat se v možnostech po výstupu a pracovat s jejich motivací. S klientem je nutné pracovat na jeho sociální integraci komplexně.

Klient v ideálním případě vystupuje z výkonu trestu v situaci, kdy má naplánovány další kroky. To znamená zajištění minimálně ubytování, případně léčbu. Velkou výhodou současného programu je možnost po výstupu pokračovat v poradenských konzultacích

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

s pracovníkem, se kterým byl klient v kontaktu již ve věznici. Navázání stabilního poradenského vztahu je důležitým faktorem v práci s klienty ve VTOS.

Pokud klient zvolí i po výstupu ambulantní formu spolupráce s COKUZem a PSA, má možnost si vybrat z individuálního poradenství nebo pravidelného skupinového setkávání na Job klubech (případně využít obojího, čehož osoby z CS, zejména bezprostředně po propuštění, využívají). Job klub je skupinová sociálně stabilizační aktivita, kde současně probíhá i individuální příprava na zaměstnání.

Pro stabilizaci – zejména v prvním měsíci po propuštění – využíváme navíc finančních benefitů. Jedná se o možnost proplacení ubytování na jeden měsíc, proplacení jízdenky na pražskou MHD na jeden měsíc a stravenky na potraviny v maximální výši 1.800 Kč. S klienty pracujeme minimálně tři měsíce po propuštění, obvyklý kontakt bývá delší, v některých případech i více než jeden rok.

Okruh témat pro práci s CS na svobodě z genderového pohledu

Okruh témat není příliš odlišný od témat probíraných ve VTOS, nicméně se cíleně zaměřujeme na fungování „tady a teď“. Na „svobodě“ pracujeme i s klienty odsouzené k VTOS s podmíněným odkladem, v domácím vězení, s klienty se soudně nařízenou ambulantní léčbou a s probačním dohledem, tedy nejen s klienty po VTOS.

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND
PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Nejpalčivějším problémem, který klienti řeší hned po propuštění, bývá bydlení, nedostatek finančních prostředků (nebo jejich úplná absence), dluhy a exekuce. Výše zmíněné problémy jdou často ruku v ruce s komplikovanými nebo žádnými vztahy s původní rodinou.

Ženy – klientky – na rozdíl od mužů musely často řešit problémy vyplývající z nedostatku nabízených pracovních míst s flexibilní pracovní dobou či možností zkráceného pracovního úvazku. Tato pracovní místa přitom byla jedinou možností zařazení se do práce pro ženy – matky, většinou samoživitelky.

Některé přicházely přímo z výkonu trestu či měly záznam v rejstříku trestů. Obvyklým průvodním jevem byla i ztráta rodinného zázemí (původní rodina byla riziková, nepodporující nebo ji klientka vůbec neměla) a chybějící partner a nefungující otec dítěte. Důvodem absence rodiny byla drogová závislost či násilí ze strany rodičů v dětství a dospívání, příp. nezdravé závislé vztahy matky s dcerou.

Jak se ukázalo v průběhu projektu, téměř všechny ženy uvítaly možnost sdílení společných témat v bezpečném prostoru bez přítomnosti mužů.

Častá témata žen

Společná témata s muži – práce, bydlení, úřady, dluhy, primární rodina, nejistota v reálném životě, staří známí ze života na drogách.

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Specifická témata – vztahy, intimita, traumata z dětství (zneužívání), ze života na drogách (prostituce, domácí násilí, degradace ženství), iracionální, romantizující představy o soužití s bývalým partnerem (láska na drogách, otec mého dítěte, bil mne, protože jsme brali drogy). Vyskytovala se i témata sebe přijetí a vzhledu (úzce se váže k poruchám příjmu potravy).

Vzhledem k citlivosti problematiky se řada těchto témat řešila v individuálním kontaktu s klientkou.

Častá témata mužů

Společná témata se ženami – práce, bydlení, úřady, dluhy, primární rodina, nejistota v reálném životě, staří známí ze života na drogách.

Specifikem klientů – mužů byla ve většině případů kratší účast v programu a tedy i v Job klubech. Z našich zkušeností nám vychází, že klienti – muži – si rychleji najdou pracovní uplatnění v porovnání se ženami (nejhůře na pracovním trhu uplatnitelnou skupinou klientek jsou dlouhodobě matky s malými dětmi).

Volný čas a jeho využití představoval časté téma skupinových i individuálních konzultací s klienty. Klienti pocházející z Prahy mají častokrát většinu míst v městě spojených s užíváním drog a v minulosti měli volný čas vyplněný užíváním drog. U mimopražské klientely je problém obdobný, s tím že nevnímají hlavní město až tak moc rizikově. S vyplněním volného času ale mají potíže obdobné.

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Zvláštním specifikem malé části mužů byla existenciální témata. Někteří klienti udávali přechod z VTOS na svobodu jako „střet s realitou“, provázela je frustrace, pocit vyloučenosti a osamění. Z toho vyplývaly občasné potíže s agresí i auto agresí, pocity zklamání, hledání smyslu – „má to cenu, kam vlastně směřuji, dělám to, co mi radili, a stejně to k ničemu nevede, život nemá smysl“.

Shrnutí specifík mužů

Klienti opouštějící VV/VTOS ve valné většině nemají zkušenost s terapeutickým programem (léčebna, terapeutická komunita). Během pobytu ve věznici se adaptovali na tamější podmínky a hůře získávají důvěru k pracovníkům a institucím obecně. Důvodem nedůvěry bývá obava ze sankcí, vyplývající ze selhání nebo nesplnění očekávání. Často se setkáváme s tím, že klient odmítá jiné služby, přes to, že je pro ně indikován (doléčovací centrum, psychiatrická ambulance). Pro získání důvěry klienta je nutné časté opakování zachování mlčenlivosti, trpělivost a zdůrazňování, že nám může svěřit vše bez obav z postihů. Tato skupina klientů je také ve větší míře ohrožena sociální izolací. Vztahy s rodinou a přáteli jsou poškozeny vlivem užívání návykových látek a z toho vyplývajícího životního stylu klienta a samotným VTOS/VV. U některých klientů jsou sociální vazby úplně zpřetrhány (rodina se stydí za klienta, klient se stydí před rodinou). Ve vyšší míře tito klienti zažívají pocit nespravedlnosti: „Snažím se, ale do práce mě nevezmou, protože mám záznam v RT.“

Práce s touto cílovou skupinou je specifická především komplikovanějším navázáním důvěry a vztahu mezi pracovníkem a klientem. Během spolupráce je nutné řešit situaci klienta komplexně, to znamená nejen hledáním zaměstnání, ale i řešením sociálního zázemí

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

(ubytování, podpora okolí) a zvládnání abstinence. Klienti po VV/VTOS vyžadují vyšší míru podpory než běžná klientela a častější práci s motivací. Vzhledem k výše uvedenému je jasné, že tato skupina je ohrožena vyšším rizikem krize a návratu k původnímu životnímu stylu, proto je frekvence schůzek vyšší než u ostatních klientů.

Metody práce

Casemanagement – formou asistence je klientovi poskytována, např. pokud klient není dostatečně připraven na komunikaci s úřady nebo dalšími službami. Smyslem je především poskytovat klientovi podporu a tím posilovat jeho samostatnost k dalším úkonům.

Individuální poradenství, skupinové poradenství (Job klub)

Prevence relapsu – vhodné je poskytovat prevenci relapsu zejména klientům, kteří nemají zkušenosti s léčebným programem a pokouší se abstinovat a u klientů, kteří zrelabovali nebo u nichž toto riziko vnímáme (nevládají craving). V indikovaných případech nabízíme klientovi kontakt s léčebným zařízením.

Krizová intervence

Adiktologické poradenství a intervence

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Pracovní poradenství

- Sestavení/úprava profesního životopisu
- Vytipování vhodného pracovního místa na základě klientova vzdělání, předchozí praxe, dovedností a s ohledem na limity (záznam v RT, zdravotní a jiná omezení)
- Orientace v pracovních pozicích
- Zprostředkování zaměstnání u spolupracujícího zaměstnavatele
- Návčik telefonického a osobního pracovního pohovoru

Někteří klienti nemají reálnou představu o aktuální situaci na trhu práce (zejména pokud nebyli v kontaktu s COKUZem/PSA ve VV/VTOS). Rizikem může být očekávání rychlého nalezení pracovního místa. Pokud je doba bez zaměstnání delší, klienti ztrácejí motivaci k životu bez drog a k legálnímu způsobu obživy. Z nedostatku finančních prostředků mají větší tendenci vzít i práci na černo, která s sebou nese mnohá rizika. Z tohoto důvodu je klientům po výstupu z VV/VTOS věnována zvýšená pozornost a podpora.

Sociální poradenství

Na rozdíl od jiných klientů, mají klienti během VTOS/VV omezené možnosti komunikace s okolím a přístupu k informacím. Z tohoto důvodu neznají např. aktuální stav svých dluhů. Většina klientů během VTOS nepracuje a tím pádem nemůže své dluhy splácet. Vlivem narůstání penále a úroků se dostávají do dluhové pasti. Klienti často ztrácejí kontakt se svým sociálním okolím, zejména s rodinou. Až po propuštění mohou zjistit novou situaci, o které během VTOS nevěděli, jako třeba smrt v rodině, rozchod s partnerem nebo nezáměr rodiny. Nové události mohou mít vliv i na sociální zázemí klienta (ztráta bydlení). Vlivem těchto skutečností se klient může dostat do akutní krize. Během sociálního poradenství se mapuje

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND
PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

situace klienta, a pokud je to možné, hledáme společně s klientem řešení. Důležitou součástí práce s klientem je poskytování podpory.

Ostatní/podpůrné poradenství

Služba je poskytována nejčastěji při osobní schůzce, ale může probíhat i telefonicky, případně písemně. Probíhá většinou neplánovaně (klient je objednan původně např. na pracovní poradenství) nebo plánovaně, jako součást pravidelných schůzek (poskytování podpory, prevence relapsu). Reaguje na aktuální psychický a fyzický stav klienta.

Kazuistika:

Michaela R. 39 let

D. A. První zkušenosti s drogou měla Michaela ve 13 letech a to s THC. Primární drogou klientky jsou opiáty. Iniciace v 15 letech heroinem. Intravenózní aplikace od 16 let. Sekundární drogou je pervitin. Ten klientka brala účelově, když potřebovala nabudit. Celková délka drogové kariéry bez přestávek činí 16 let.

První léčba drogové závislosti proběhla v 18 letech. Absolvovala léčbu v denním stacionáři SANANIM. Z léčby byla vyloučena z důvodu nepřiznaného relapsu. Nejdelší léčbu absolvovala v terapeutické komunitě Pastor Bonus, kde strávila přes dva roky. Po léčbě tři roky abstinovala. Poté několikrát pobývala v PL, léčby nikdy nedokončila.

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

EVROPSKÁ UNIE

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

R. A. Rodiče se rozvedli, když bylo klientce 7 let. Otec je alkoholik, klientka se s ním přes deset let nestýká. Pravděpodobně žije v Praze. Matka se také léčila ze závislosti na alkoholu, momentálně abstinuje. Je v pravidelné péči psychiatra – je u ní diagnostikovaná bipolární afektivní porucha. Klientka se s matkou pravidelně stýká. Klientka má starší sestru

a nevlastního mladšího bratra. S partnerem Milanem má syna Tobiáše (7 let). Milan je aktivní uživatel drog, znají se z terapeutické komunity. Tobiáš je v péči Milanovy matky.

Z. A. Klientka má hepatitidu typu C. Tento fakt zjistila v poslední léčbě. Momentálně podstupuje interferonovou léčbu. Jiné somatické zdravotní potíže nemá. Je v péči psychiatra pro úzkostně depresivní poruchu a užívá antidepresiva.

Klientka vstoupila do kontaktu s COKUZem v prosinci 2013. Byla na vazbě ve Vazební věznici Praha – Ruzyně. Obžalovaná byla z výroby a distribuce OPL. Z vazby byla propuštěna po třech měsících a vyšetřovaná byla na svobodě. Po výstupu z vazby se jí nedařilo udržet abstinenci a došlo k relapsu na opiátech. Přesto se jí podařilo kontakt s COKUZem udržet. S klientkou se především pracovalo na motivaci k léčbě. V září 2014 klientka nastoupila do léčby v PL Jihlava, následně po ukončení pokračovala na doléčovací zařízení, které úspěšně dokončila. V březnu 2015 před odchodem z doléčování kontaktovala COKUZ s tím, že by se chtěla vrátit do Prahy a byla zařazena do projektu (Re)Integrace.

S klientkou byl uzavřen kontrakt a na základě individuálního plánu se začaly řešit primární otázky klientčina návratu z léčby. Bydlení, práce, prevence relapsu. Michaela byla podpořena benefity – bylo jí proplaceno měsíční jízdné na pražské MHD (důležité pro kontaktování UP, lékařů, potencionálních zaměstnavatelů). Klientce byl domluven kontakt se spolupracujícím

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

psychiatrem, kam pravidelně dochází a užívá medikaci. Následně začala aktivně řešit léčbu virové hepatitidy typu C., když byla potvrzena Michaelina abstinence, bylo jí nabídnuto podporované pracovní místo servírky v sociální firmě Café Therapy (CT) SANANIM Charity Services s. r. o. na dobu tří měsíců (od srpna 2015 do konce projektu v říjnu 2015). Pracovní místo si udržela, zaměstnavatel klientce dokonce nabídl prodloužení pracovní smlouvy mimo projekt (Re)Integrace.

S prací a týmem v CT je velmi identifikovaná, vnímá tento fakt jako důležitou sociální komunitu. Účastnila se také Job klubů – skupinového poradenství v CT. V individuální práci s klientkou (frekvence poradenství byla 1x týdně) došlo po třech měsících k revizi individuálního plánu a do popředí se dostávají témata, jako jsou vztahy se synem, s matkou, konfliktní vztah s partnerem – uživatelem a drog a vlastní nedrogová identita.

Závěr: Klientka je momentálně stabilizovaná, téma ohrožení závislostí na OPL je sice stále přítomno, ale do popředí se dostávají spíše vztahová a existencionální témata. Pracovní návyky si klientka osvojila rychle. Do budoucna by ráda v gastronomii pokračovala. Našla si nové sociální vazby, zejména mezi kolegyněmi z práce. Zlepšila vztah s matkou svého přítele. Věnuje se mateřským povinnostem, se synem je v kontaktu prakticky denně. Aktivně řeší dluhovou situaci, tedy dluhy má zmapované a pravidelně splácí.

Rizika: Za rizikový faktor vnímám její vztah s přítelem (PUD). Klientka se ho pokouší opustit, ale vzhledem ke komplikované historii (je to otec jejího dítěte) toho zatím není schopná.

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.

Pravidla dobré praxe

Projekt „(Re)integrace“, r.č. CZ.2.17/2.1.00/37216 je podpořen v rámci operačního programu Praha – Adaptabilita, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem „Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti“

Tato kazuistika názorně ilustruje výhody propojení penitenciární a postpenitenciární péče, které COKUZ a PSA SANANIM klientům a klientkám poskytuje.

Závěr

(Re)integrace osob ohrožených závislostí v konfliktu se zákonem do běžného života je dlouhodobý proces. Vstupují do něj z jedné strany důsledky sociálně patologického života klientů na drogách a z něho plynoucí pokřivenost nebo absence hodnot, ale z druhé strany i jejich naděje, ochota „to zkusit, zvládnout a dokázat“, což činí naši práci smysluplnou.

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND
PRAHA & EU : INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a z rozpočtu hlavního města Prahy.